

ΣΤΟΧΟΣ 16 ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Σωτηρία Ρέκκα

Απόφοιτος Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, ΠΜΣ Βιώσιμη Ανάπτυξη, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
sotiriarekka@yahoo.gr

Περίληψη

Η βιώσιμη ανάπτυξη, όπως περιγράφηκε από την Ατζέντα 2030 κλήθηκε να συσχετίσει μια ποικιλία κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων τα οποία θα πρέπει να αντιμετωπιστούν συνεργατικά από τα κράτη μέσω των κυβερνήσεων, των διάφορων οργανισμών αλλά και των ίδιων των πολιτών. Στην εργασία αυτή εξετάζεται η ατομική συμβολή στην επίτευξη του Στόχου 16 «Ειρήνη, Δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί», όπως αυτός περιγράφηκε και εξειδικεύτηκε με υπο-στόχους και δείκτες παρακολούθησης από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Τα στοιχεία, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν αποτελούνται κατά κύριο λόγο από μελέτες και εκθέσεις που πραγματοποιήθηκαν με σκοπό την παρακολούθηση δεικτών που ποσοτικοποίησαν δεδομένα που σχετίζονται με την ειρήνη και την δικαιοσύνη στον πλανήτη.

Ξεκινώντας με τα δεδομένα του σήμερα και παρακολουθώντας τις προσπάθειες που γίνονται σε Ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο για την δημιουργία ενός ειρηνικού δικαίου και θεσμικά ισχυρού κόσμου καταλήγουμε στην πρόταση ατομικών δράσεων προσανατολισμένων στο στόχο αυτό. Συμπερασματικά στο τέλος της εργασίας καταλήγουμε στην διαπίστωση πως η αλληλεπίδραση μεταξύ όλων των Στόχων της Ατζέντα 2030 μας καθιστά όλους υπενθύνους για την υλοποίησή τους, θέτοντας τις ατομικές μας δράσεις στο κέντρο κάθε προσπάθειας.

Λέξεις κλειδιά: Βιώσιμη Ανάπτυξη, ειρήνη, δικαιοσύνη, ισχυροί θεσμοί, ατομική δράση.

Εισαγωγή

Με ψήφισμα της Γενική Συνέλευση στις 25 Σεπτεμβρίου 2015 εγκρίθηκαν τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών που αφορούσαν την αναπτυξιακή ατζέντα μετά το 2015 η οποία έφερε τον τίτλο, «Μεταμορφώνοντας τον κόσμο μας: η Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη»

Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης και οι 169 υπο-στόχοι που ανακοινώθηκαν κατέδειξαν την κλίμακα και τη φιλοδοξία αυτής της νέας παγκόσμιας ατζέντας μέσω των οποίων επιδιώχτηκε να ολοκληρωθεί το έργο που άφησαν ημιτελές οι οκτώ (8) Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (Millennium Development Goals, MDGs).

Η Ατζέντα 2030 είναι ένα σχέδιο δράσης για τους ανθρώπους, τον πλανήτη και την ευημερία, την ειρήνη και την συνεργασία.

Συγκεντρωτικά στην ακόλουθη εικόνα παρουσιάζονται οι 17 Στόχοι της Βιώσιμης Ανάπτυξης:

Eikόνα 1: Οι 17 Στόχοι της Βιώσιμης Ανάπτυξης, πηγή <https://unric.org/el/>

Στόχος της εργασίας αυτής είναι, αφού περιγραφεί το περιεχόμενο του Στόχου 16 «Ειρήνη, Δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί» καθώς και οι δράσεις που συνδέονται με αυτόν σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο, να προταθούν ατομικές δράσεις για την επίτευξη του.

Ως ειρήνη είθισται να ονομάζεται η κατάσταση στην οποία εχθροπραξίες, συγκρούσεις και αναταραχές απουσιάζουν στις σχέσεις μεταξύ κρατών αλλά και από το εσωτερικό ενός κράτους. Για το Διεθνές Δίκαιο, ειρήνη είναι η μετά την λήξη ενός πολέμου αποκατάσταση των φιλικών σχέσεων μεταξύ δύο εμπόλεμων κρατών. Το κοινό στοιχείο και των δύο ορισμών είναι η αναγκαιότητα να δομηθούν οι κατάλληλες σχέσεις μεταξύ δύο ή περισσοτέρων εθνών ή κοινωνικών-πολιτικών-οικονομικών μερών, υπό το καθεστώς αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Οι ειρηνικές σχέσεις λοιπόν είναι ο καρπός της προσπάθειας ανθρώπων και λαών να εφαρμόσουν ένα κοινώς αποδεκτό σύστημα κανόνων δικαίου.

Η δικαιοσύνη αποτελεί θεσμό άρρηκτα συνδεδεμένο με τη λειτουργία αποτελεσματικών και υπεύθυνων θεσμών. Μέσα σε ένα υγιές κανονιστικό περιβάλλον με αποτελεσματική απονομή δικαιοσύνης επιτυγχάνεται η εύρυθμη λειτουργία μιας κοινωνίας.

Σε ένα ειρηνικό περιβάλλον, χωρίς κοινωνικούς περιορισμούς, υπό την αιγίδα ισχυρών θεσμών συνεπικουρούμενων από ένα αποτελεσματικό σύστημα δικαιοσύνης, μια κοινωνία και κατ’ επέκταση ένα έθνος μπορούν να επιδιώξουν αυτό που η βιώσιμη ανάπτυξη πρεσβεύει. Την ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών αναγκών με τρόπο που να εξασφαλίζει όχι μόνο τη βραχυπρόθεσμη ή μεσοπρόθεσμη αλλά κυρίως τη μακροπρόθεσμη ευημερία, επιτρέποντας στις επόμενες γενιές να έχουν το ίδιο ποιοτικό και ποσοτικό υπόβαθρο να κάνουν το ίδιο.

Η υλοποίηση του Στόχου 16 βρίσκεται υπό την παρακολούθηση του Ο.Η.Ε καθώς και άλλων ανεξάρτητων φορέων όπως των Institute for Economics and Peace (IEP) και World Justice Project (WJP), τα ευρήματα των οποίων δημοσιοποιούνται με σχετικές εκθέσεις. Παράλληλα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης η σπουδαιότητα της υλοποίησης του Στόχου έχει ενσωματωθεί σε πλήθος προγραμμάτων ενταγμένων στον ετήσιο προϋπολογισμό της με σκοπό την επίτευξη του όχι μόνο στο εσωτερικό της αλλά και σε πλήθος συνεργαζόμενων χωρών.

Το ενδιαφέρον για την υλοποίηση του στόχου 16 αντικατοπτρίζεται σε αρκετά δημοσιευμένα άρθρα που αφορούσαν την υπέρβαση των προκλήσεων που θέτει ο στόχος (Hope, 2020), παρατηρήσεων επί των τρόπων μέτρησης της δικαιοσύνης (Aiken, Wizner, & Law School, n.d.), την αξία της θετική ειρήνης αλλά και σε αναρτήσεις διάφορων ισότοπων με σχετικό περιεχόμενο.

1. Περιγραφή του Στόχου 16 «Ειρήνη, Δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί».

Η ειρήνη αποτέλεσε μέρος του σχεδίου δράσης βάσει του οποίου καταρτίστηκε η Ατζέντα 2030. Αποτέλεσμα της επιδίωξης αυτής ήταν ο 16^{ος} Στόχος, ο οποίος είναι

αφιερωμένος στην προαγωγή ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη. Κοινωνιών που θα παρέχουν ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη καθώς και αποτελεσματικούς, υπεύθυνους και συμμετοχικούς θεσμούς σε όλα τα επίπεδα.

Ο Στόχος 16 διαιρέθηκε σε 12 υπο-στόχους για τους οποίους προτάθηκαν συνολικά 24 δείκτες κατάλληλοι για την παρακολούθηση της εξέλιξης τους.

Οι υπο-στόχοι προσδιορίζουν τους επιμέρους τομείς στους οποίους καλούνται τα έθνη να βελτιώσουν την εικόνα τους. Ειδικότερα:

16.1 Σημαντική μείωση όλων των μορφών βίας και των σχετικών ποσοστών θανάτων παντού.

16.2 Τερματισμός της κακοποίησης, της εκμετάλλευσης, της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και όλων των μορφών βίας και βασανιστηρίων που υφίστανται τα παιδιά.

16.3 Προαγωγή του κράτους δικαίου, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, και διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους.

16.4 Έως το 2030, σημαντική μείωση των παράνομων ροών χρημάτων και όπλων, ενίσχυση της ανάκτησης και επιστροφής κλεμμένων περιουσιακών στοιχείων και καταπολέμηση κάθε μορφής οργανωμένου εγκλήματος.

16.5 Ουσιαστική μείωση κάθε μορφής διαφθοράς και δωροδοκίας.

16.6 Ανάπτυξη αποτελεσματικών, υπεύθυνων και διαφανών θεσμών σε όλα τα επίπεδα.

16.7 Διασφάλιση της υπεύθυνης, χωρίς αποκλεισμούς, συμμετοχικής και αντιπροσωπευτικής λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα.

16.8 Διεύρυνση και ενίσχυση της συμμετοχής των αναπτυσσόμενων χωρών στους θεσμούς παγκόσμιας διακυβέρνησης.

16.9 Έως το 2030, παροχή νομικής ταυτότητας σε όλους, συμπεριλαμβανομένης της ληξιαρχικής καταχώρησης των γεννήσεων.

16.10 Διασφάλιση της δημόσιας πρόσβασης σε πληροφορίες και προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών, σύμφωνα με τις εκάστοτε εθνικές νομοθεσίες και διεθνείς συμφωνίες.

16.α Ενίσχυση των σχετικών εθνικών θεσμών, μέσω της διεθνούς συνεργασίας, για την οικοδόμηση ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, με στόχο την πρόληψη της βίας και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του εγκλήματος.

16.β Προαγωγή και εφαρμογή νόμων που δεν δημιουργούν διακρίσεις και πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης.

Με το Στόχο 16 ο Ο.Η.Ε συνέδεσε άρρηκτα, την ειρήνη, την απονομή δικαιοσύνης και την άριστη λειτουργία των θεσμικών δομών με την βιώσιμη ανάπτυξη. Από το παρελθόν ήδη διάφοροι επιστήμονες είχαν μιλήσει για το ρόλο της ανθρώπινης ελευθερίας, με τις διάφορές μορφές που μπορεί να λάβει, με την ανάπτυξη.

Ο Johan Vincent Galtung, νορβηγός κοινωνιολόγος, μαθηματικός, κύριος θεμελιωτής των σπουδών περί ειρήνης και συγκρούσεων και δημιουργός του περιοδικού Journal of Peace Research εισάγει το 1964 την έννοια του διαχωρισμού της ειρήνης σε θετική και αρνητική.

Ως αρνητική ειρήνη ορίζεται η απουσία πολέμου και βίας η οποία όμως δεν αποτυπώνει τις τάσεις μιας κοινωνίας προς τη σταθερότητα και την αρμονία.

Αντίθετα ως θετική ειρήνη ορίζεται μια πιο διαρκή ειρήνη που βασίζεται σε βιώσιμες επενδύσεις, στην οικονομική ανάπτυξη και στους θεσμούς, καθώς και σε κοινωνικές συμπεριφορές που προάγουν την ειρήνη και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη μέτρηση της ανθεκτικότητας μιας κοινωνίας ή της ικανότητάς της να απορροφά κραδασμούς χωρίς να πέφτει ή να υποτροπιάζει σε σύγκρουση.

Ο βραβευμένος με Νόμπελ οικονομολόγος Amartya Kumar Sen το 1999 στο βιβλίο του «Development as Freedom» διακρίνει την ελευθερία σε 5 “δομικές” μορφές : την πολιτική, την οικονομική, την κοινωνική, τις εγγυήσεις διαφάνειας και την ασφάλεια/προστασία. Οι

ελευθερίες αυτές όχι μόνο αλληλοϋποστηρίζονται αλλά μέσα από ένα πλέγμα δικαιωμάτων και ευκαιριών που δημιουργούν, αυξάνουν τις ικανότητες του ατόμου.

Η Ατζέντα 2030 ήρθε λοιπόν το 2016 για να συγκεράσει και περιγράψει ένα σύνολο θεωρητικών προσεγγίσεων και πρακτικών αναγκών για την επίτευξη της Βιώσιμης Ανάπτυξης

2. Περιγραφή υπάρχουσας κατάστασης

Με την υιοθέτηση της η Ατζέντα 2030 παρείχε ένα κοινό σχέδιο για την επίτευξη παγκόσμιας ευημερίας σε έναν βιώσιμο κόσμο. Έναν κόσμο, που όλοι οι άνθρωποι ως αναπόσπαστο μέρος ενός υγιούς πλανήτη θα μπορέσουν να ζήσουν ειρηνικά και δημιουργικά.

Με το έτος 2030 να απέχει λιγότερο από μια δεκαετία θα πρέπει να αναρωτηθούμε εάν οι ενέργειές που η Ατζέντα κωδικοποίησε έθεσαν τα σωστά θεμέλια αλλά και αν πράγματι οδηγούν προς την επίτευξη των Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs).

Το ερώτημα λοιπόν είναι μετά από 5 χρόνια εφαρμογής του Στόχου 16 ζούμε σε έναν πλανήτη ειρηνικό και δίκαιο;

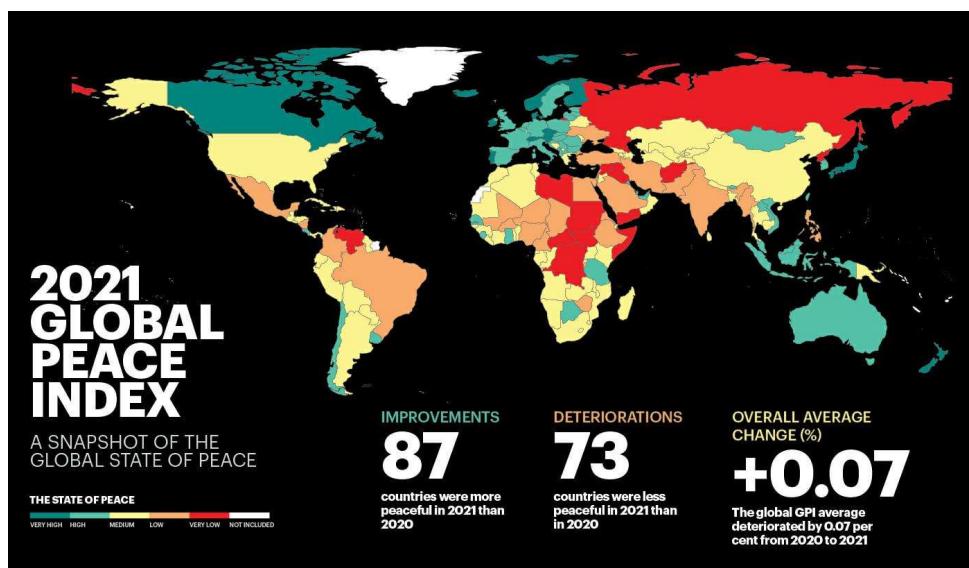
Δυστυχώς τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην 15^η έκδοση Παγκόσμια Έκθεση για την Ειρήνη (Global Peace Index 2020)η οποία εκδόθηκε από το Ινστιτούτο για την Οικονομία και την Ειρήνη (Institute of Economics & Peace, 2021)δεν είναι ευχάριστα.

Τα αποτελέσματα της έκθεσης καλύπτουν το 99,7 % του παγκόσμιου πληθυσμού και περιλαμβάνουν 163 ανεξάρτητες χώρες και περιοχές. Για τη δημιουργία του χρησιμοποιήθηκαν 23 ποιοτικοί και ποσοτικοί δείκτες προερχόμενοι από αξιόπιστες πηγές και μετρήθηκε η κατάσταση της ειρήνης σε τρεις τομείς: στο επίπεδο της κοινωνικής ασφάλειας, την έκταση των συνεχιζόμενων εσωτερικών και διεθνών συγκρούσεων και του βαθμού στρατιωτικοποίησης.

Τα φετινά αποτελέσματα δείχνουν ότι το μέσο επίπεδο της παγκόσμιας ειρήνης επιδεινώθηκε κατά 0,07%, αποτελώντας την ένατη επιδείνωση της ειρήνης στα τελευταία δεκατρία χρόνια, με 87 χώρες να βελτιώνουν τη θέση τους και 73 να καταγράφουν επιδείνωση. Για το 2021 η έκθεση αποκαλύπτει έναν κόσμο στον οποίο οι συγκρούσεις και οι κρίσεις που εμφανίστηκαν την περασμένη δεκαετία έχουν αρχίσει να μειώνονται, μόνο και μόνο για να αντικατασταθούν με ένα νέο κύμα έντασης και αβεβαιότητα. Βασικοί παράγοντες της επιδείνωσης θεωρούνται η πανδημία COVID-19, ο πλήρης αντίκτυπο της οποίας δεν έχει ακόμη καταγραφεί εφόσον βρίσκεται σε εξέλιξη και οι αυξανόμενες εντάσεις μεταξύ πολλών από τις μεγάλες δυνάμεις.

Σε ότι αφορά την επίδραση της πανδημίας, σημειώνεται ότι συνέβαλε στην αύξηση της ανησυχία κατά τη διάρκεια των lockdown και στην αυξανόμενη οικονομική αβεβαιότητα που οδήγησε σε διάφορες μορφές πολιτικών αναταραχών το 2020. Από την έκθεση προκύπτει ότι πάνω από 5.000 καταγεγραμμένα βίαια γεγονότα, μεταξύ Ιανουαρίου 2020 και Απριλίου 2021, σχετίζονται με την πανδημία. Βεβαία είναι κοινώς αποδεκτό ότι, είναι ακόμη πολύ νωρίς να μετρηθούν πλήρως οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της πανδημίας στην ειρήνη. Ωστόσο, οι μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες σε πολλά έθνη αυξάνουν την πιθανότητα πολίτικης αστάθειας και βίαιων διαδηλώσεων.

Η ακόλουθη εικόνα παρουσιάζει σχηματικά τα βασικά ευρήματα της Παγκόσμιας Έκθεσης για την Ειρήνη.

Εικόνα 2. Στιγμιότυπο του παγκόσμιου επιπέδου ειρήνης. Πηγή Global Peace Index 2021

Με μία πρώτη ανάγνωση του χάρτη οι χώρες της Ευρώπης φαίνεται να απολαμβάνουν ειρηνικές συνθήκες διαβίωσης, γεγονός που επαληθεύεται και από τα ευρήματα της Έκθεσης, σύμφωνα με τα οποία:

Η Ευρώπη διατήρησε τη θέση της ως η πιο ειρηνική περιοχή στον κόσμο, την οποία που κατέχει από το 2008 βελτιώνοντας τη συνολική της βαθμολογία ως αποτέλεσμα της συνεχής βελτίωσης του δείκτη επιπτώσεων της τρομοκρατίας, και μείωσης των μέσων κατά κεφαλήν εξαγωγών όπλων. Το 2012, η ΕΕ τιμήθηκε με το Νόμπελ Ειρήνης για το ρόλο της στη "μεταμόρφωση του μεγαλύτερου τμήματος της Ευρώπης από ήπειρο πολέμου σε ήπειρο ειρήνης"

Η Ελλάδα βρίσκεται μέσα στις λιγότερο ειρηνικές χώρες της Ευρώπης καταλαμβάνοντας την 33η θέση ενώ κατατάσσεται 66η μεταξύ των 163 χωρών της Παγκόσμιας Έκθεσης για την Ειρήνη. Η βαθμολογία της επιδεινώθηκε κατά 3,2% κατά το παρελθόν έτος, γεγονός που οφείλεται κατά κύριο λόγο στις εντάσεις με την Τουρκία που οδήγησαν σε αύξηση της πολιτικής αστάθειας. Η Ελλάδα βελτιώθηκε τον τομέα της στρατικοποίησης αλλά επιδεινώθηκε σε ορισμένους δείκτες ασφάλειας καθώς και σε δείκτες των ποσοστών ανθρωποκτονιών και εγκλεισμού.

Στον Στόχο 16 περιλαμβάνεται ο υπο-στόχος 16.3 «Προαγωγή του κράτους δικαίου, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους».

Ωστόσο, καθώς αυξάνεται η διαθεσιμότητα δεδομένων σχετικά με την εμπειρία των ανθρώπων από τη δικαιοσύνη, γίνεται ολοένα και περισσότερο σαφές ότι ο κόσμος δεν βρίσκεται σε καλό δρόμο για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην έκθεση «Μέτρηση του χάσματος δικαιοσύνης: Μια ανθρωποκεντρική αξιολόγηση των ανεκπλήρωτων αναγκών δικαιοσύνης σε όλο τον κόσμο» που εκδόθηκε από τον ανεξάρτητο οργανισμό World Justice Project αποδεικνύουν ότι πολλοί άνθρωποι αντιμετωπίζουν προβλήματα δικαιοσύνης και πολύ λίγοι λαμβάνουν τη δικαιοσύνη που χρειάζονται.

Ως αποτέλεσμα αυτής της αξιολόγησης (World Justice Project, 2019), εκτιμάται ότι:

- 1,5 δισεκατομμύριο άνθρωποι δεν μπορούν να βρουν δικαιοσύνη για προβλήματα αστικής, διοικητικής ή ποινικής δικαιοσύνης. Πρόκειται για θύματα εγκληματικών πράξεων και για άτομα με αστικές και διοικητικές διαφορές, που ενώ μπορεί να ζουν περιβαλλόμενα

από λειτουργικούς θεσμούς και συστήματα δικαιοσύνης, αντιμετωπίζουν εμπόδια στην επίλυση των καθημερινών προβλημάτων μέσω οποιουδήποτε θεσμού απονομής δικαιοσύνης.

• 4,5 δισεκατομμύρια άνθρωποι αποκλείονται από τις ευκαιρίες που παρέχει ο νόμος. Αυτοί είναι άνθρωποι που η έλλειψη νομικών εργαλείων – συμπεριλαμβανομένων εγγράφων ταυτότητας, κατοχής γης ή κατοικίας και επίσημης εργασίας ρυθμίσεις – δεν τους επιτρέπει να προστατεύσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία και να έχουν πρόσβαση σε οικονομικές ευκαιρίες ή δημόσιες υπηρεσίες.

• 253 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε ακραίες συνθήκες αδικίας. Αυτό περιλαμβάνει άτομα που είναι χωρίς ιθαγένεια, θύματα της σύγχρονης δουλείας και άτομα που ζουν σε εύθραυστα κράτη με υψηλά επίπεδα ανασφάλειας.

Συνολικά, από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι 5,1 δισεκατομμύρια άτομα ή περίπου τα δύο τρίτα του παγκόσμιου πληθυσμού έχουν αντιμετωπίζει τουλάχιστον ένα από τα αναφερόμενα ζητήματα δικαιοσύνης, με κάποιους να αντιμετωπίζουν περισσότερες της μίας αδικίες.

Εκτός των ανεξάρτητων ερευνών που γίνονται σε παγκόσμιο επίπεδο με σκοπό την μέτρηση χαρακτηριστικών όπως η ειρήνη και η πρόσβαση στη δικαιοσύνη ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών παρακολουθεί σε ετήσια βάση την εξέλιξη και των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Σε ότι αφορά την υλοποίηση του Στόχου 16 για ειρηνικές, δίκαιες και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες συγκριτικά από τις εκθέσεις «The Sustainable Development Goals Report» το ΟΗΕ βρέθηκε ότι:

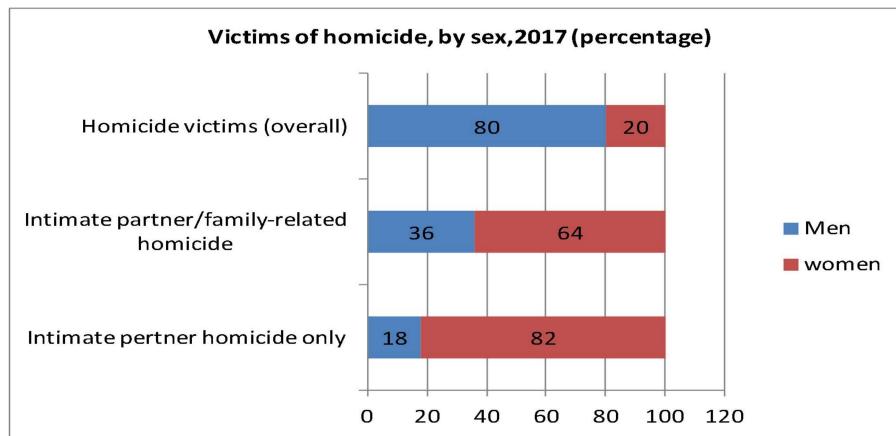
Τα τελευταία χρόνια δεν έχει γίνει καμία σημαντική πρόοδος προς τον τερματισμό της βίας, την προώθηση του κράτους δικαίου, την ενίσχυση θεσμικών οργάνων σε όλα τα επίπεδα ή αύξηση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Εκατομμύρια άνθρωποι έχουν στερηθεί την ασφάλεια, τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους, ενώ επιθέσεις σε ακτιβιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δημοσιογράφους φαίνεται πως συμβάλουν στην υστέρηση αυτή

Το 2018, ο αριθμός των ανθρώπων που υποχρεώθηκαν να διαφύγουν από καταστάσεις πολέμου, διώξεων και συγκρούσεων ξεπέρασε τα 70 εκατομμύρια. Στην έκθεση του 2021 ο ΟΗΕ καταγράφει ότι ως τα τέλη του 2020, περίπου το 1% του παγκόσμιου πληθυσμού, δηλαδή 82,4 εκατομμύρια άνθρωποι εκτοπίστηκαν βίαια ως αποτέλεσμα διώξεων, συγκρούσεων ή γενικευμένης βίας.

Εικόνα 3. Πηγή https://www.ey.com/en_br/purpose/diversity-refugees

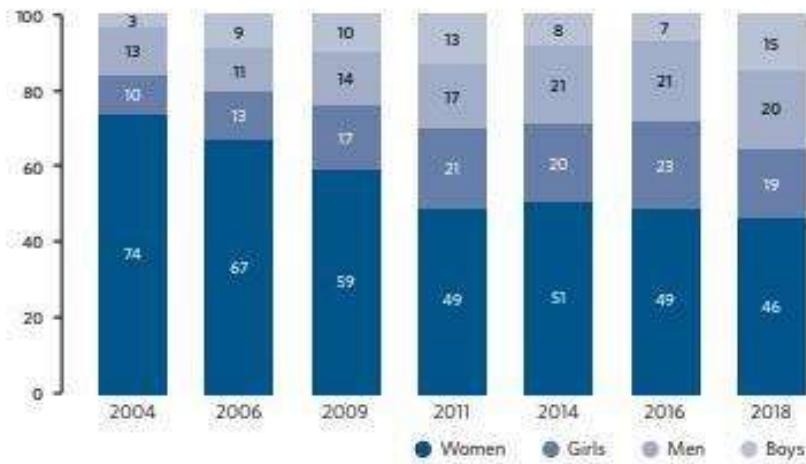
- Οι νέοι άνδρες διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο δολοφονίας συνολικά, ενώ τα περισσότερα θύματα ανθρωποκτονίας από στενό σύντροφο είναι γυναίκες.

Εικόνα 4. Πηγή δεδομένων Sustainable Development Goal Report 2019, UN

- Η πανδημία COVID-19 έγινε η αιτία να εκταθούν και ενταθούν οι ανισότητες και διακρίσεις, να δημιουργηθούν μεγάλες διαταραχές στη λειτουργία των κυβερνήσεων, να δοκιμαστούν, αποδυναμωθούν και μερικές φορές ακόμη και να καταστραφούν τα εθνικά συστήματα δικαιωμάτων και προστασίας. Πλήττει δυσανάλογα τους πιο ευάλωτους παγκοσμίως, με τα παιδιά να βρίσκονται στις ομάδες υψηλού κινδύνου.
- Η πανδημία εντείνει τον κίνδυνο εκμετάλλευσης των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας ανθρώπων και της παιδικής εργασίας. Εκατομμύρια παιδιά σε όλο τον κόσμο αντιμετωπίζουν διαφορετικές μορφές εκμετάλλευσης. Ο κίνδυνος για τα παιδιά αυξάνεται λόγω των συνδυασμένων επιπτώσεων που σχετίζονται με την πανδημία, δηλαδή το κλείσιμο των σχολείων και την οικονομική δυσπραγία.

Share of detected trafficking victims by sex and age, 2004–2018 (percentage)

Εικόνα 5. Πηγή: Sustainable Development Goals Report 2021, UN

- Η δωροδοκία είναι τουλάχιστον πέντε φορές πιο πιθανή σε χώρες με χαμηλό εισόδημα από ότι σε χώρες υψηλού εισοδήματος.
- Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία σε περισσότερες από 120 χώρες κατά την περίοδο 2011-2020, το μέσο ποσοστό επικράτησης της δωροδοκίας σε χώρες χαμηλού εισοδήματος είναι 37,6 %, έναντι 7,2 % στις χώρες υψηλού εισοδήματος. Παράλληλα, η πανδημία COVID-19 έχει αυξήσει άνευ προηγουμένου τις ευκαιρίες για διαφθορά.
- Οι εκτεταμένοι θάνατοι αμάχων σε ένοπλες συγκρούσεις εξακολουθούν να υφίστανται, αν και έχει σημειωθεί πρόοδος στις περισσότερες περιοχές.

Οι ένοπλες συγκρούσεις έχουν ως αποτέλεσμα θανάτους αμάχων, τραυματισμούς και τραύματα, εκτοπισμό και κατεστραμμένες βασικές υποδομές, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης. Συνδέονται με ανεξέλεγκτες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Η μείωση των θανάτων αμάχων σε παγκόσμιο επίπεδο αποδίδεται στο ότι ορισμένες από τις συγκρούσεις γίνονται λιγότερο θανατηφόρες, μαζί με τις συλλογικές προσπάθειες για την ενίσχυση της προστασίας των αμάχων.

- Η δολοφονία υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δημοσιογράφων και συνδικαλιστών παραμένει απαράδεκτα υψηλή.

Το 2020, αναφέρθηκαν οι δολοφονίες 331 υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε 32 χώρες (αύξηση 18 τοις εκατό από το 2019), μαζί με 19 εξαναγκαστικές εξαφανίσεις σε 14 χώρες. Οι γυναίκες αποτελούσαν το 13 τοις εκατό των θυμάτων και η Λατινική Αμερική παραμένει η περιοχή που πλήττεται περισσότερο.

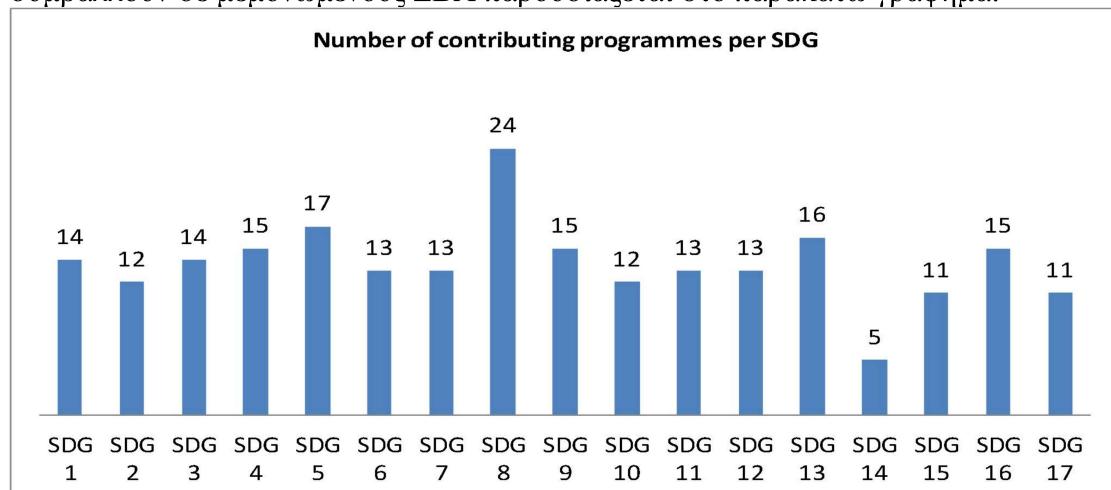
3. Πολιτικές και δράσεις- Χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το στόχο 16

Η Ατζέντα 2030 ήταν μια ευκαιρία για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) να αναλάβει ηγετικό ρόλο στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, να ενισχύσει την πολυμερή συνεργασία και στο πλαίσιο της εξωστρέφειας να κάνει γνώστες τις αξίες και τους στόχους της παγκοσμίως. Έχοντας κοινούς στόχους τα Ηνωμένα Έθνη και η ΕΕ αποδείχθηκαν φυσικοί εταίροι, με κοινό στόχο τη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου για όλους.

Για την ΕΕ ήταν σαφές πως προκειμένου να καταστεί δυνατή η επίτευξη των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), θα έπρεπε κινητοποιηθούν μηχανισμοί χρηματοδότησης σε επενδύσεις, προγράμματα και έργα. Ως πιο αποτελεσματικό μέσο θεωρήθηκε ο μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της ΕΕ λόγω του τεράστιου ύψους των 1,8 τρισεκατομμυρίων ευρώ, της εκτεταμένης χρονικής περιόδου και της πολυεθνικής του διάστασης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι νομικά, με καμία συνθήκη ή άλλη μορφή νομοθεσίας δεν απαιτείται ο προϋπολογισμός της ΕΕ να συμπεριλάβει τους ΣΒΑ καθώς δεν είναι νομικά δεσμευτικοί. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα πολιτικές, δράσεις και έργα που εμπεριέχουν την επίτευξη των ΣΒΑ να είναι δύσκολο να εντοπιστούν καθώς αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου επενδυτικού πλαισίου.

Σύμφωνα με τα περιγραφόμενα στο Σχέδιο Γενικού Προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το οικονομικό έτος 2021(Commision, 2020), ο αριθμός των προγραμμάτων που συμβάλλουν σε μεμονωμένους ΣΒΑ παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα:

Εικόνα 6.Πηγή:European Commission, Draft General Budget of the EU for financial year 2021

Ειδικότερα σε ότι αφορά την επίτευξη του Στόχου 16 η ΕΕ επεδίωξε την επίτευξη του μέσω των ακολούθων προγραμμάτων:

TOMEAS: Ανταγωνιστικότητα για ανάπτυξη και θέσεις εργασίας

-Το Πρόγραμμα της Ένωσης για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση, τη Νεολαία και τον Αθλητισμό (Erasmus+)

Το Erasmus+ είναι το εμβληματικό πρόγραμμα της ΕΕ για την υποστήριξη και την ενίσχυση της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού στην Ευρώπη. Προσφέρει ευκαιρίες σε νέους, φοιτητές και ενήλικες να σπουδάσουν, να αποκτήσουν εργασιακής εμπειρίας και εθελοντική εργασία στην Ευρώπη ή όχι μόνο και ταυτόχρονα προωθεί την κατανόηση των ευρωπαϊκών αξιών και ευαισθητοποίησης, ιδίως της αλληλεγγύης και της ανεκτικότητας επιτυγχάνοντας μια πιο ενεργή συμμετοχή στην κοινωνία.

- Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης (European Solidarity Corps)

Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης προσφέρει στους νέους ηλικίας 18 έως 30 ετών την ευκαιρία να λάβουν μέρος σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων αλληλεγγύης σε ολόκληρη την Ε.Ε. βελτιώνοντας την προσωπική ανάπτυξη των νέων, την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία και την απασχολησιμότητα, αλλά βοηθά επίσης τους κυβερνητικές οργανισμούς, δημόσιους φορείς και εταιρείες στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν κοινωνικές και άλλες προκλήσεις.

Μέσω ενός ενιαίου κέντρου για όλες τις ευκαιρίες αλληλεγγύης που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αυξάνεται η αποτελεσματικότητα της χρήσης των δημόσιων πόρων. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση του προγράμματος εγγυάται επίσης ότι τα αποτελέσματα είναι διαφανή και προσβάσιμα σε όλους. Τέλος, μέσω της ανασκόπησης των ανοιχτών διαβουλεύσεων, των φόρουμ και των ειδικών συναντήσεων, η Επιτροπή διαβουλεύεται τακτικά με βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, υποστηρίζοντας έτσι τη συμμετοχική και χωρίς αποκλεισμούς λήψη αποφάσεων.

TOMEAS: Οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή (Economic, social and territorial Cohesion)

- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (European Social Fund)

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (EKT) είναι το κύριο μέσο της Ευρώπης για την υποστήριξη των θέσεων εργασίας, βοηθώντας τους ανθρώπους να αποκτήσουν καλύτερες και δικαιότερες ευκαιρίες για εργασία καθώς και υποστήριξη στην βελτίωση δεξιοτήτων και την επανεκπαίδευση. Επενδύει στο ανθρώπινο κεφάλαιο της Ευρώπης - τους εργαζόμενους, τους νέους της και όλους όσοι αναζητούν δουλειά. Η χρηματοδότηση του EKT βελτιώνει τις προοπτικές απασχόλησης για εκατομμύρια Ευρωπαίους, μέσω ειδικότερων στόχων:

- 1)Προώθηση βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού
- 2)Προώθηση της κοινωνικής ένταξης, καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης
- 3)Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για δεξιότητες και δια βίου μάθηση
- 4) Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερομένων και αποτελεσματική δημόσια διοίκηση
- 5) Προώθηση ειδικής υποστήριξης σε νέους NEET¹ (15-24)

¹ Το NEET, ένα αρκτικόλεξο για το "Not in Education, Employment, or Training", αναφέρεται σε ένα άτομο που είναι άνεργο και δεν λαμβάνει εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση.

Το ΕΚΤ χρηματοδοτεί την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης με στόχο τις μεταρρυθμίσεις, τη βελτίωση της νομοθεσίας και τη χρηστή διακυβέρνηση, ιδίως στον οικονομικό, στον τομέα της απασχόλησης, στην εκπαίδευση, στον κοινωνικό, στον περιβαλλοντικό τομέα και στους δικαστικούς τομείς μέσω μέτρων που συνίστανται κυρίως στην κατάρτιση για δημόσιους φορείς.

TOMEAS: Ασφάλεια και Ιθαγένειας (Security and Citizenship)

- Πρόγραμμα Δικαιοσύνης (Justice Program)

Το πρόγραμμα αυτό θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης που βασίζεται στην αμοιβαία αναγνώριση και την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Πρωθεί:

- δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, για παράδειγμα σε θέματα αφερεγγυότητας και στον τομέα του οικογενειακού δικαίου
- δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις
- δικαστική κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής κατάρτισης στη νομική ορολογία, με σκοπό την προώθηση μιας κοινής νομικής και δικαστικής κουλτούρας
- αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των θυμάτων εγκληματικών πράξεων και των δικονομικών δικαιωμάτων σε ποινικές διαδικασίες
- πρωτοβουλίες στον τομέα της πολιτικής για τα ναρκωτικά (δικονομική συνεργασία και πτυχές πρόληψης του εγκλήματος).

Το Πρόγραμμα Δικαιοσύνης έχει συμβάλει:

- στην αποτελεσματική και συνεκτική εφαρμογή του ποινικού δικαίου της ΕΕ στον τομέα των δικαιωμάτων των θύματων εγκληματικών πράξεων π.χ Οδηγία 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων για τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων του εγκλήματος,
- υποστήριξε την ανάπτυξη και εφαρμογή των μέτρων που σχετίζονται με τον οδικό χάρτη του 2009 σχετικά με την ενίσχυση των δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων και των κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες. Εκδόθηκαν οδηγίες για το δικαίωμα για διερμηνεία και μετάφραση σε ποινικές διαδικασίες, για το δικαίωμα ενημέρωσης σε ποινικές διαδικασίες, για το δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο σε ποινικές διαδικασίες, σχετικά με την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παρουσίας στη δίκη στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για παιδιά που είναι ύποπτα ή κατηγορούμενα σε ποινική διαδικασία και σχετικά με τη νομική συνδρομή υπόπτων και κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες.
- χρηματοδοτεί τη συντήρηση και επέκταση της ευρωπαϊκής πύλης ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (European e-Justice Portal), μια κοινή πρωτοβουλία μεταξύ των Επιτροπής και το Συμβούλιο της ΕΕ, το οποίο παρέχει πλήθος πολυγλωσσικού ενημερωτικού περιεχομένου, καθώς και μια σειρά από ηλεκτρονικές υπηρεσίες, όπως διασυνδέσεις εθνικών μητρώων. Η πύλη ηλεκτρονικής δικαιοσύνης φιλοδοξεί να γίνει μια ενιαία θυρίδα για πολίτες, επιχειρήσεις, επαγγελματίες νομικούς και το δικαστικό σώμα.

- Πρόγραμμα Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια(Rights, Equality and Citizenship)

Το πρόγραμμα στοχεύει να συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη ενός τομέα όπου η ισότητα και τα δικαιώματα των προσώπων, όπως κατοχυρώνονται στις ευρωπαϊκές και διεθνής συνθήκες, προωθούνται και εφαρμόζονται αποτελεσματικά. Οι ειδικοί στόχοι του περιλαμβάνουν την προώθηση της μη διάκρισης, των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και τα δικαιώματα που απορρέουν από την ενωσιακή ιθαγένεια. Επιπλέον, στοχεύει στην

καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, της ομοφοβίας και άλλων μορφών μισαλλοδοξίας, την πρόληψη της βίας κατά των παιδιών, των νέων, των γυναικών και άλλων ομάδων που διατρέχουν κίνδυνο (Daphne Strand)¹ και για τη διασφάλιση του υψηλότερου επιπέδου προστασίας δεδομένων καθώς και τα δικαιώματα των καταναλωτών.

Μερικές από τις δράσεις που ενισχύθηκαν από το πρόγραμμα αφορούν την καταπολέμηση του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων (απευθυνόμενο σε μειοψηφίες μεταναστών που την εφαρμόζουν εντός της ΕΕ), αποτροπή του εκφοβισμού (bullying) και του ηλεκτρονικού εκφοβισμού, ένταξη των Ρομά που αποτελεί τη μεγαλύτερη εθνοτική μειονότητα της Ευρώπης και υπόκειται ακόμα σε επίμονες διακρίσεις και κοινωνικό αποκλεισμό.

TOMEAS: Παγκόσμια Ευρώπη (Global Europe)

- Μέσο Προ-ενταξιακής Βοήθειας (Instrument for Pre-accession Assistance II)

Το Μέσο Προ-ενταξιακής Βοήθειας υποστηρίζει τις υποψήφιες και τις εν δυνάμει υποψήφιες χώρες στην υιοθέτηση και εφαρμογή των πολιτικών, θεσμικών, νομικών, διοικητικών, κοινωνικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων που απαιτούνται από τους δικαιούχους για να συμμορφωθούν με τις αξίες της Ένωσης ώστε να ευθυγραμμιστούν σταδιακά με τους κανόνες, τα πρότυπα, τις πολιτικές και τις πρακτικές της Ένωσης με σκοπό την ένταξη τους.

Στο πλαίσιο του προγράμματος, η στρατηγική για τα Δυτικά Βαλκάνια παρέχει σημαντική συμβολή στην επίτευξη του ΣΒΑ 16 μέσω της «Εμβληματικής πρωτοβουλίας για την ενίσχυση του κράτους δικαίου», της «Εμβληματικής πρωτοβουλίας για την ενίσχυση της δέσμευσης για την ασφάλεια και τη μετανάστευση» και της «Εμβληματική πρωτοβουλίας για τη στήριξη της συμφιλίωσης και των σχέσεων καλής γειτονίας».

- Μέσο οικονομικής στήριξης για την ενθάρρυνση της οικονομικής ανάπτυξης της τουρκοκυπριακής κοινότητας

Το πρόγραμμα στοχεύει στη διευκόλυνση της επανένωσης της Κύπρου ενθαρρύνοντας την οικονομική ανάπτυξη των Τουρκο-Κυπριακών κοινοτήτων, με ιδιαίτερη έμφαση:

- στην οικονομική ολοκλήρωση του νησιού.
- τη βελτίωση των επαφών των δύο κοινοτήτων τόσο μεταξύ τους όσο και με την ΕΕ, και
- την προετοιμασία του συνόλου των νόμων της ΕΕ (που αναφέρεται επίσης ως κεκτημένο της ΕΕ) μετά από μια συνολική διευθέτηση του Κυπριακού.

- Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας (European Neighborhood Instrument)

Το Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας είναι το κύριο χρηματοδοτικό μέσο για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πολιτική για τη Γειτονία και παρέχει το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης της ΕΕ στις 16 χώρες εταίρους της².

Το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί για να προάγει την ανάπτυξη, τη δημιουργία θεσμών και ικανοτήτων, τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τις καλές σχέσεις και ενσωμάτωση των χωρών εταίρων στην αγορά της ΕΕ. Οι πρωτοβουλίες που συμβάλλουν στην επίτευξη του ΣΒΑ 16 είναι αυτές που εστιάζουν στη διατήρηση της σταθερότητας, την ενίσχυσης της κρατικής και τοπικής διακυβέρνησης, την μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και του κράτους δικαίου, και την υλοποίηση βασικών διαλόγων και πλατφορμών.

¹ Το σκέλος Daphne καλύπτει έργα που στοχεύουν σε θύματα ή πιθανά θύματα βίας που είναι παιδιά, νέοι, γυναίκες ή/και άλλες ομάδες που κινδυνεύουν από βία σε στενές σχέσεις.

² Αλγερία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Αίγυπτος, Γεωργία, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Λιβύη, Δημοκρατία της Μολδαβίας, Μαρόκο, Συρία, Παλαιστίνη, Τυνησία και Ουκρανία.

- Ευρωπαϊκό Μέσο για τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (European Instrument for Democracy and Human Rights)

Το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει την κοινωνία των πολιτών να γίνει μια αποτελεσματική δύναμη προώθησης της πολιτικής μεταρρύθμισης και της υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με βασικό του πλεονέκτημα, την ικανότητα λειτουργίας χωρίς την ανάγκη συναίνεσης της κυβέρνησης υποδοχής, είναι σε θέση να επικεντρωθεί σε ευαίσθητα πολιτικά ζητήματα και να συνεργαστεί άμεσα με τις τοπικές κοινωνικές οργανώσεις πολιτών, οι οποίες διατηρώντας την ανεξαρτησία τους από τις δημόσιες αρχές, διαθέτουν μεγάλη ευελιξία και ικανότητα ανταπόκρισης σε μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση της προστασίας, προώθησης, εφαρμογής και παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, κυρίως μέσω της υποστήριξης των σχετικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θυμάτων καταστολής και κατάχρηση.

Ταυτόχρονα, εργάζεται για την εδραιώση της δημοκρατίας σε τρίτες χώρες, ενισχύοντας τη συμμετοχική και αντιπροσωπευτική δημοκρατία, την ενίσχυση του συνολικού δημοκρατικού κύκλου, του κράτους δικαίου και τη βελτίωση της αξιοπιστίας των εκλογών διαδικασίες. Οι αποστολές παρακολούθησης εκλογών (Election Observation Missions) που χρηματοδοτεί έχουν γίνει σημαντική ναυαρχίδα της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ.

Θεωρείται ως ένα «εξειδικευμένο» μέσο ειδικά προσανατολισμένο στην αντιμετώπιση των πιο δύσκολων καταστάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την προστασία των ακτιβιστών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία που κινδυνεύουν, υποστηρίζοντας ορισμένους από τους επιλεγμένους βασικούς παράγοντες και διαδικασίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και ενεργώντας σε τομείς όπου η ΕΕ έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσφέρει προστιθέμενη αξία (π.χ. καταπολέμηση της θανατικής ποινής, προώθηση των υγιών εκλογικών διαδικασιών).

- Μέσο που συμβάλλει στη σταθερότητα και την ειρήνη(Instrument contributing to Stability and Peace)

Αποτελεί είναι ένα από τα κύρια μέσα της ΕΕ στους τομείς της αντίδρασης σε κρίσεις, πρόληψη συγκρούσεων, οικοδόμηση ειρήνης και ετοιμότητα για κρίσεις, καθώς και για την αντιμετώπιση παγκόσμιων και διαπεριφερειακών απειλών.

Οι δράσεις του διαρθρώνονται σε τρεις τύπους ενωσιακής βοήθειας :

- Βοήθεια για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης ή αναδυόμενης κρίσης για την πρόληψη συγκρούσεων
- Βοήθεια για την πρόληψη των συγκρούσεων, την οικοδόμηση της ειρήνης και ετοιμότητα αντιμετώπισης κρίσεων
- Βοήθεια για την αντιμετώπιση παγκόσμιων και διαπεριφερειακών απειλών

Από τους υπο-στόχους του ΣΒΑ 16 συμβάλλει ειδικότερα στη μείωση όλων των μορφών βίας και των σχετικών ποσοστών θανάτων παντού. Την προώθηση του κράτους δικαίου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο και τη διασφάλιση ίσης πρόσβασης στη δικαιοσύνη για όλους. Την ενίσχυση των εθνικών θεσμών, καθώς και της διεθνούς συνεργασίας, για την ανάπτυξη ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα, για την πρόληψη της βίας και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του εγκλήματος και τη διασφάλιση ανταποκρινόμενης, χωρίς αποκλεισμούς και συμμετοχική και αντιπροσωπευτική λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα.

- Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (Common Foreign and Security Policy)

Οι δράσεις της συμβάλλουν στη διατήρηση της ειρήνης, την πρόληψη των συγκρούσεων, την ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας, στη διασφάλιση των αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων, της ασφάλειας, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της Ένωσης, καθώς

και στην εδραίωση και ενίσχυση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της εφαρμογής των αρχών του διεθνούς δικαίου παγκοσμίως.

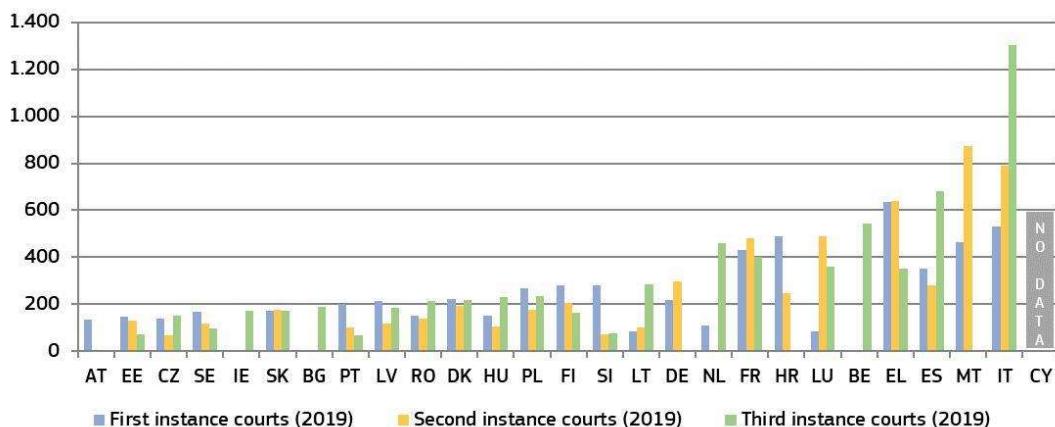
Ο προϋπολογισμός της ΕΕ διακρίνει τέσσερις τύπους δράσεων:

- Η διεξαγωγή πολιτικών αποστολών για την προώθηση της σταθερότητας και την οικοδόμηση ανθεκτικότητας με την ενίσχυση του κράτους δικαίου σε εύθραυστα περιβάλλοντα. π.χ Συμβουλευτική αποστολή της ΕΕ για τη μεταρρύθμιση του τομέα της πολιτικής ασφάλειας στην Ουκρανία (EU AM Ukraine), Αποστολή ανάπτυξης ικανοτήτων της ΕΕ στη Σομαλία (EUCAP Somalia) κ.α
- Το έργο των Ειδικών Αντιπροσώπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προωθούν τις πολιτικές και τα συμφέροντα της ΕΕ σε προβληματικές περιφέρειες και χώρες και διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στις προσπάθειες για την εδραίωση της ειρήνης και την προώθηση της σταθερότητας και του κράτους δικαίου.
- Επιχειρησιακές δράσεις βάσει του άρθρου 28 ΣΕΕ καθώς και υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Ασφάλειας και Άμυνας π.χ Δράση σταθεροποίησης στις περιοχές Mopti και Ségou του Μάλι το 2017.
- Δράσεις για την καταπολέμηση της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής (συμπεριλαμβανομένων των μηχανισμών διάδοσής τους) και για την καταπολέμηση της παράνομη διάδοση και διακίνηση άλλων συμβατικών όπλων, ιδίως μέσω της υποστήριξης πολυμερών δραστηριοτήτων.

4. Πολιτικές και δράσεις/έργα της Ελλάδας για την επίτευξη του στόχου 16

Μελετώντας την επίτευξη του Στόχου 16 στην Ελλάδα και των δράσεων που υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει:

- Να υπενθυμίσουμε ότι σε ότι αφορά το επίπεδο ειρήνης στη χώρα, βρισκόμαστε στην 33^η θέση μεταξύ των 36 χωρών της Ευρώπης, με μία αιτία του γεγονότος αυτού να είναι η πολιτική αστάθεια που προκαλεί η διαρκής διαμάχη με την Τουρκία
- Να επισημάνουμε ότι σύμφωνα με την ένατη έκδοση του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ για τη δικαιοσύνη, η ελληνική δικαιοσύνη (Commission, n.d.) βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των υπόλοιπων χωρών, καθυστερώντας πολύ την εκδίκαση των υποθέσεων οδηγώντας τις περισσότερες από αυτές σε συνεχείς αναβολές, το αποτέλεσμα των οποίων συνοψίζεται στη φράση «Justice delayed is justice denied»

Εικόνα 7. Εκτιμώμενος χρόνος που απαιτείται για την επίλυση επίδικων αστικών και εμπορικών υποθέσεων σε όλα τα δικαστικά όργανα (σε ημέρες). Πηγή CEPEJ STUDY

- Να αναγνωρίσουμε ότι το ελληνικό κράτος, με αρχή το Σύνταγμα της χώρας αλλά και το εν συνεχεία νομοθετικό του έργο, προσπαθεί μέσω του ορισμού της μορφής του

πολιτεύματος (άρθρο 1 του Συντάγματος), του καθορισμού των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων (άρθρα 4 ως και 25), της διάκρισης των εξουσιών (άρθρο 26) και τις συνταγματικά ή μη κατοχυρωμένες ανεξάρτητες διοικητικές αρχές να ενισχύσει τη διαφάνεια των θεσμών και την προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών.

Προς ενίσχυση των περιλαμβανομένων στον Στόχο 16 στην Ελλάδα έχουν γίνει σημαντικά βήματα ιδιαίτερα επικεντρωμένα στο κομμάτι της διαφάνειας και της απονομής δικαιοσύνης. Ειδικότερα:

1. Το Πρόγραμμα Δι@ύγεια που στοχεύει στην επίτευξη της μέγιστης δυνατής δημοσιότητας της κυβερνητικής πολιτικής και της διοικητικής δραστηριότητας, τη διασφάλιση της διαφάνειας και την εμπέδωση της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας από την πλευρά των φορέων άσκησης της δημόσιας εξουσίας. Το πρόγραμμα Διαύγεια βραβεύτηκε ως καλή πρακτική στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (*Best Practice at the 6th European Quality Conference, European Public Administration Network (EUPAN), "Doing the right things right - Towards a more result-oriented public sector in Europe"*)

2. Το Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας.

Αποτελεί ένα συλλογικό συμβουλευτικό – γνωμοδοτικό όργανο και υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Η δράση χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Rights Equality and Citizenship 2014-2020 και έχει αρμοδιότητες σχετικές με τον σχεδιασμό πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, προς διασφάλιση της προστασίας ατόμων και ομάδων που στοχοποιούνται λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, κοινωνικής προέλευσης, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή χαρακτηριστικών φύλου, την επίβλεψη της εφαρμογής της νομοθεσίας, της συμμόρφωσής της με το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο και τον συντονισμό δράσεων για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των φαινομένων.

3. Το EXEC II (Electronic Xchange of e-Evidences II) είναι ένα έργο που συγχρηματοδοτείται από τον Εκτελεστικό Οργανισμό Καινοτομίας και Δικτύων (Innovation and Networks Executive Agency, INEA) και συνεχίζει το έργο που ξεκίνησε στο EXEC κάνοντας χρήση του e-CODEX (e-Justice Communication via Online Data Exchange) και του e-EDES (e-Evidence Digital Exchange System) για την περίπτωση χρήσης Ευρωπαϊκής Εντολής Έρευνας (European Investigation Order, EIO) και Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής (Mutual Legal Assistance, MLA) σε εθνικό επίπεδο.

Το έργο δίνει στα συμμετέχοντα κράτη μέλη τη δυνατότητα να ανταλλάξουν Ευρωπαϊκές Εντολές Έρευνας και συναφή ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία με πλήρως ηλεκτρονικό τρόπο μέσω της εφαρμογής e-EDES.

Παράλληλα το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, υλοποιεί τους στόχους των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων της ΕΕ¹, συγχρηματοδοτώντας πολυετή Επιχειρησιακά Προγράμματα, συνδεδεμένα με τομείς ή/και συγκεκριμένες γεωγραφικές περιφέρειες σε διεθνές, εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

¹ Τα 5 ταμεία είναι: Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

Στο πλαίσιο του προβλέφθηκαν 5 Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα¹ (πλην των προγραμμάτων για την Αγροτική Ανάπτυξη και την Αλιεία) που αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα. Από τα προγράμματα αυτά προς την επίτευξη του Στόχου 16 χρησιμοποιήθηκαν:

1. Η Πράξη με τίτλο «Πρακτική άσκηση αποφοίτων νομικών σχολών για την απόκτηση άδειας ασκήσεως επαγγέλματος δικηγόρου» συγχρηματοδοτείται στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ KAINOTOMIA». Στόχος της Πράξης είναι και η βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρονται από τα Δικαστήρια/Εισαγγελίες προς τους πολίτες και η υποβοήθηση των διαδικασιών επιτάχυνσης του συστήματος απονομής Δικαιοσύνης μέσω της ενασχόλησης των ασκούμενων με την καθημερινή δικαστική ύλη.

2. Στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ» χρηματοδοτήθηκαν δράσεις που αφορούν:

- Δράσεις επιμόρφωσης ανθρώπινου δυναμικού Φορέων του Δημοσίου Τομέα π.χ Ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης των σωφρονιστικών υπαλλήλων της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής
- Δράσεις ενίσχυσης του εσωτερικού ελέγχου στους φορείς του δημόσιου τομέα, της διαφάνειας και της καταπολέμησης της διαφθοράς
- Δράσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, αύξηση των φορέων και συστημάτων του δημοσίου τομέα όπου εντείνεται η χρήση αποτελεσματικών μεθόδων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.
- Ενίσχυση επιτελικής λειτουργίας φορέων της δημόσιας διοίκησης π.χ Προμήθεια ή/και ανάπτυξη και λειτουργία Πληροφοριακού Συστήματος στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ). Ενίσχυση των διαδικασιών του μηχανισμού για την παροχή δημόσιας αξιόπιστης και έγκαιρης στατιστικής πληροφορίας, στατιστικών δεικτών και μεταδεδομένων από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ).
- Την αξιοποίηση των υπηρεσιών του gov.gr, περιλαμβάνοντας δράσεις του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης που αφορούν στην παροχή υπηρεσιών ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και ενημέρωσης, με στόχο τη σταδιακή μετάβαση εξυπηρέτησης πολιτών από τη φυσική παρουσία στα ΚΕΠ προς τις ψηφιακές υπηρεσίες που παρέχονται από την εθνική πύλη gov.gr, μέσω της ενίσχυσης παραγωγικής λειτουργίας των ΚΕΠ
- Απλοποίηση διαδικασιών και αναδιοργάνωση Φορέων του Δημοσίου τομέα, π.χ βελτίωση της εξυπηρέτησης του πολίτη μέσω παροχής υψηλής ποιότητας υπηρεσιών και στην ανάπτυξη νέων εφαρμογών στο πλαίσιο μείωσης των επισκέψεων των συναλλασσόμενων στις ΔΟΥ.

5. Πολιτικές και δράσεις / έργα των ΟΤΑ για την επίτευξη του στόχου 16

Ο Στόχος 16, μέσω των υπο-στόχων που επιμέρους τον προσδιόρισαν, τονίζει την ανάγκη για την οικοδόμηση ειρηνικών κοινωνιών, με απρόσκοπη πρόσβαση των ατόμων στη δικαιοσύνη υπό την στήριξη ισχυρών θεσμών. Αναπόσπαστο κομμάτι στην πορεία υλοποίησης αποτελεί και η συνδρομή των οργανωμένων μορφών αυτοδιοίκησης της χώρας.

¹ 1.Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία, 2.Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη,3.Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση , 4.Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα και 5.Τεχνική Βοήθεια

Στην Ελλάδα βάσει της εν ισχύ διοικητικής διαίρεσης, οποιοδήποτε σημείο της επικράτειας (με εξαίρεση το Άγιο Όρος) υπάγεται ταυτόχρονα στη δικαιοδοσία δύο Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης(OTA), του δήμου πρωτοβάθμια και της περιφέρειας δευτεροβάθμια.

Σε ότι αφορά τις Περιφέρειες, το ΕΣΠΑ 2014-2020 μέσω των 13 Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ), περιλαμβάνοντας δράσεις περιφερειακής εμβέλειας λειτούργησε ως βασικός μοχλός ανάπτυξης.

Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (Κανονισμός (ΕΕ) Αριθ. 1303/2013) καθόρισε 11 Θεματικούς Στόχους (ΘΣ) οι οποίοι θα υποστηριχτούν από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ). Από αυτές θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε συμβατούς με τον Στόχο 16 τους α)την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και των διακρίσεων και β)την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερόμενων φορέων και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.

Αντλώντας στοιχεία από την ιστοσελίδα www.espa.gr και ειδικότερα σε ότι αφορά τις δράσεις των ΠΕΠ αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι :

- Δράσεις που αφορούν την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης αποτελούν μέρους των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και στις 13 Περιφέρειες, μερικές από τις οποίες είναι:

- Λειτουργία one-stop shops / Κέντρων Κοινότητας περιθωριοποιημένων κοινοτήτων (Ρομά, μετανάστες) με διευρυμένες υπηρεσίες και κινητές μονάδες παροχής υπηρεσιών.
- Προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε ενήλικες μετανάστες και ρομά εκτός δομών εκπαίδευσης και προγράμματα κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων για την ενίσχυση της πρόσβασης στην απασχόληση.
- Προγράμματα για την κινητοποίηση και ενεργό συμμετοχή των ρομά και των μεταναστών στις διαδικασίες Τοπικής Διακυβέρνησης.
- Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (KEM).
- Ολοκληρωμένες δράσεις προς όφελος των γυναικών και για την καταπολέμηση της βίας.
- Παρεμβάσεις για την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών.
- Ολοκληρωμένες δράσεις / παρεμβάσεις για τις «ειδικές» ομάδες του πληθυσμού της Περιφέρειας, τις οποίες συμπεριλαμβάνεται πλέγμα δράσεων προετοιμασίας για προώθηση στην απασχόληση (λ.χ. συμβουλευτική, mentoring, επαγγελματικός προσανατολισμός, κατάρτιση, προώθηση στην απασχόληση, «σχολείων» επιχειρηματικότητας, ευαισθητοποίηση, δημοσιότητα κλπ.)
- Δεν βρέθηκε καταγεγραμμένη καμία δράση (πάντα σύμφωνα με όσα είναι καταγεγραμμένα στο ανωτέρω ιστότοπο) με την οποία να επιδιώκεται ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερόμενων φορέων και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης, γεγονός που μπορεί να οφείλεται στην εσφαλμένη εντύπωση ότι η θεσμική ικανότητας των δημόσιων αρχών και η αποτελεσματική δημόσια διοίκηση είναι κομμάτι ευθύνης της κεντρικής εξουσίας και της νομοθετικής εξουσίας ειδικότερα, παραγνωρίζοντας την δύναμη επίδρασης του πολίτη και της περιφερειακής εξουσίας.

Προχωρώντας σε επίπεδο πρωτοβάθμιας οργάνωσης θα εντοπίσουμε ποικίλες δράσεις, οι οποίες έρχονται να συμπληρώσουν τις μέχρι τώρα πολιτικές/δράσεις σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Θα πρέπει βέβαια να επισημάνουμε πως η πλήρης καταγραφή των δράσεων αυτών είναι δύσκολο έργο λόγω της διαφορετικότητας στο προφίλ κάθε δημοτικής αρχής, των αναγκών του εκάστου δήμου και δεν εμπίπτει στο σκοπό της εργασίας αυτής.

Διατρέχοντας όμως της ιστοσελίδες κάποιων από τους δήμους της χώρας αξίζει να αναφέρουμε κάποιες από τις δράσεις τους οι οποίες συχνά αποτελούν μέρος της γενικότερης κοινωνικής τους μεριμνάς.

- **Ο Δημοτικός Διαμεσολαβητής** ασκεί τη δημοτική διαμεσολάβηση με γνώμονα τη νομιμότητα, τη διαφάνεια, την αποτελεσματικότητα της διοίκησης και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Βασικοί του στόχοι είναι η καταπολέμηση φαινομένων κακοδιοίκησης στους ΟΤΑ και τα νομικά πρόσωπα αυτών, η βελτίωση της σχέσης των πολιτών με τις δημοτικές αρχές, η επίλυση και αποτροπή διαφορών των πολιτών με τις δημοτικές αρχές, ώστε να περιορίζεται η προσφυγή σε διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες και η συμβολή στη βελτίωση του τρόπου λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους και της προσβασιμότητας των πολιτών σε αυτές.

- **Δράσεις Ισότητας και Αντιμετώπισης Διακρίσεων** στο πλαίσιο των οποίων μεταξύ άλλων σχεδιάζονται, αναπτύσσονται και εφαρμόζονται προγράμματα κοινωνικής πολιτικής και πολιτικών ισότητας για την πρόληψη και αντιμετώπιση των ψυχοκοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων των ευάλωτων ομάδων, αναλαμβάνονται δράσεις για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Σχεδιάζονται, συντονίζονται και παρακολουθούν την εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων που στοχεύουν στην ισότητα γυναικών και ανδρών σε όλους τους τομείς αρμοδιοτήτων στο Δήμο με στόχο την εφαρμογή της «Ευρωπαϊκής Χάρτας για την Ισότητα των Φύλων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση» που έχει νιοθετήσει ο εκάστοτε Δήμος.

- **Δράσεις Υποστήριξης και Κοινωνικής ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων** με σκοπό τον σχεδιασμό, την εισήγηση και μεριμνά για την εφαρμογή προγραμμάτων ή τη συμμετοχή σε προγράμματα και δράσεις για την ένταξη μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της τοπικής κοινωνίας. Φροντίζει για τη μελέτη, κατάρτιση και παρακολούθηση της εφαρμογής προγραμμάτων ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών. Υποστηρίζει και υλοποιεί διαπολιτισμικές δραστηριότητες, εκδηλώσεις και προγράμματα σε συνεργασία με μεταναστευτικούς συλλόγους και τοπικούς φορείς που υλοποιούν δράσεις ένταξης μεταναστών. Συνεργάζεται με εθνικούς και Διεθνείς Οργανισμούς για την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών.

Παράλληλα, με την Στρατηγική για την Καινοτομία και τη Χρηστή Διακυβέρνηση σε Τοπικό Επίπεδο που εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, επιδιώκεται η προώθηση δράσεων και πολιτικών που θεμελιώνουν ή βελτιώνουν την καλή διακυβέρνηση, ιδίως σε τοπικό επίπεδο. Ένα από τα επιτεύγματα της Στρατηγικής είναι η θέσπιση του European Label of Governance Excellence (ELoGE), σήμα που απονέμεται σε δήμους που έχουν επιτύχει ένα επίπεδο διακυβέρνησης που αντιστοιχεί στους Δώδεκα Αρχές Ορθής Δημοκρατικής Διακυβέρνησης του Συμβουλίου της Ευρώπης όπως η εκπροσώπηση, συμμετοχή και δίκαιη διεξαγωγή εκλογών, η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα, ανθρώπινα δικαιώματα-πολυπολιτισμικότητα και κοινωνική συνοχή κ.ά.

Στο πλαίσιο των προγράμματος αυτού, το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης I.T.A. σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης και την υποστήριξη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας Κ.Ε.Δ.Ε πραγματοποίησε και φέτος την απονομή των σημάτων Αριστείας για το «Ευρωπαϊκό Σήμα Αριστείας για την Καλή Διακυβέρνηση» σε 25 δήμους της χώρας (Δωδώνης, Καλλιθέας, Μεγάρων, Σερρών, Ωραιοκάστρου, Σητείας κ.ά.) γεγονός που επιβεβαιώνει την προσπάθεια που γίνεται για ισχυροποίηση των θεσμών σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης.

6. Προτάσεις για ατομικές δράσεις για την επίτευξη του Στόχου 16

Ο Ο.Η.Ε στην επίσημη ιστοσελίδα του και ειδικότερα στο σημείο “Take Action” αναφέρει χαρακτηριστικά:

«....Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι σημαντικοί στόχοι που αλλάζουν τον κόσμο και θα απαιτήσουν συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, διεθνών οργανισμών και παγκόσμιων ηγετών. Φαίνεται αδύνατο ο μέσος άνθρωπος να έχει αντίκτυπο. Θα έπρεπε απλώς να τα παρατήσεις;

Όχι! Η αλλαγή ξεκινά από εσάς. Σοβαρά. Κάθε άνθρωπος στη γη -ακόμη και ο πιο αδιάφορος, πιο τεμπέλης ανάμεσά μας-είναι μέρος της λύσης. Εντυχώς, υπάρχουν μερικά εξαιρετικά εύκολα πράγματα που μπορούμε να νιοθετήσουμε στη ρουτίνα μας που, αν το κάνουμε όλοι, θα κάνουν μεγάλη διαφορά.»

Πως λοιπόν αυτό το «αδύνατο» μπορεί να γίνει δυνατό και πως μπορούμε σαν άτομα να συμβάλουμε στη δημιουργία ειρηνικών, δίκαιων κοινωνιών υπό το πρίσμα και τη φροντίδα ισχυρών θεσμών;

Το πρώτο βήμα, έστω και αν ακούγεται λίγο σας αντικείμενο ψυχανάλυσης, είναι να βρούμε την ειρήνη μέσα μας, προσπαθώντας να λύσουμε όσα προβλήματα και αντιπαλότητες κάνουν τοξική την καθημερινότητα μας. Δεν μπορούμε να περιμένουμε από μια κοινωνία να γίνει ειρηνικότερη όταν σε προσωπικό επίπεδο σπαταλάμε χρόνο και ενέργεια εμμένοντας σε στερεότυπα και προλήψεις του παρελθόντος, τροφοδοτώντας έχθρες.

Παράλληλα είναι σημαντικό να αποδεχτούμε και να εφαρμόζουμε τους κανόνες δικαίου που έχουν θεσμοθετηθεί, οι οποίοι παρ’ όλες τις ατέλειες τους, δημιουργούν ένα πλαίσιο νομιμότητας απαραίτητο για την πραγματοποίηση κάθε ατομικής και συνολικής δραστηριότητας.

Το επόμενο βήμα είναι να παραμένουμε ενημερωμένοι για το αντικείμενο του Στόχου 16 αλλά και να αποτελέσουμε πομπό της γνώσης αυτής μεταφέροντάς τη σε όλα τα επίπεδα οικογενειακής, κοινωνικής, και εργασιακής ζωής. Επικοινωνώντας τη γνώση αυτή και υποστηρίζοντας την με την συμπεριφορά μας, είναι ο καλύτερος τρόπος οι επιδιώξεις του στόχου να επεκταθούν από το μέρος στο σύνολο.

Ένας ενημερωμένος πολίτης επιπροσθέτως, είναι ικανός να αντιληφθεί παραβατικές συμπεριφορές και στηριζόμενος στο υπάρχων πλαίσιο νόμων να τις καταδείξει. Είναι βασικό συστατικό της επιτυχίας του Στόχου 16 η αναφορά στα κατάλληλα εθνικά, ευρωπαϊκά ή και διεθνή όργανα, συμπεριφορών μέσω των οποίων διακυβεύονται κατοχυρωμένες θεμελιώδης ελευθερίες, παρεμποδίζεται η πρόσβαση στη δικαιοσύνη, δεν διασφαλίζεται η συμμετοχική και αντιπροσωπευτική συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, υποστηρίζονται ή διατηρούνται μορφές διαφθοράς και δωροδοκίας κ.α.

Τέλος ένα σημαντικό κομμάτι των δράσεων μας θα πρέπει να είναι η συμμετοχή μας σε συλλογικά όργανα μέσω των οποίων καταδεικνύονται προβλήματα και προτείνονται λύσεις. Μέσω των οργανωμένων δράσεων οι φωνές των πολιτών πολλαπλασιάζονται, τα ζητήματα προς επίλυση αποκτούν υπόσταση, η πρόσβαση στις ανώτερες μορφές εξουσίας διευκολύνεται, η εκπροσώπηση σε θεσμικά όργανα είναι ουσιαστική, με αποτέλεσμα να είναι πιο πιθανή η επίλυση του εκάστοτε προβλήματος.

Συμπεράσματα

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν η περιγραφή του Στόχου 16 «Ειρήνη, Δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί» όπως αυτός εντάχθηκε στους 17 στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του Ο.Η.Ε, οι αναφορά σε δράσεις που συνδέονται με αυτόν

σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο και τέλος η κατάθεση προτάσεων για ατομικές δράσεις προς επίτευξη του.

Όντας στενά συνδεδεμένος με όλους του άλλους στόχους, είναι αποδεκτό ότι χωρίς ειρήνη, δικαιοσύνη και αποτελεσματικούς θεσμούς, η επίτευξη στόχων όπως ο τερματισμός της φτώχειας, η προώθησης της εκπαίδευσης, η καλή υγεία και ευημερία, η αξιοπρεπής εργασία μπορεί να είναι δύσκολη ή και αδύνατη. Ταυτόχρονα, οι υπόλοιποι Στόχοι (π.χ. η φτώχεια, η πείνα, η κλιματική αλλαγή) μπορούν να βοηθήσουν ή να εμποδίσουν την επίτευξη του, επιδεινώνοντας κοινωνικούς, περιβαλλοντικούς και πολιτικούς παράγοντες, που θα μπορούσαν ενδεχομένως να αυξήσουν τις εντάσεις λειτουργώντας ως πολλαπλασιαστές απειλών.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη να οικοδομηθούν ειρηνικές, δίκαιες και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες που παρέχουν ίση πρόσβαση στη δικαιοσύνη, βασιζόμενες στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στο αποτελεσματικό κράτος δικαίου και στη χρηστή διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα, δράσεις σε ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο επικεντρώθηκαν και χρηματοδοτήθηκαν προς αυτό το σκοπό.

Δυστυχώς όμως έρευνες που πραγματοποιήθηκαν από διαφορετικούς οργανισμούς ποσοτικοποιώντας την έννοια της ειρήνης και της δικαιοσύνης, με όσα προβλήματα στους χρησιμοποιούμενους δείκτες εμπεριέχει μια τέτοια προσπάθεια, καταδεικνύοντας ότι σε παγκόσμια κλίμακα ζούμε σε έναν μη ειρηνικό και άδικο πλανήτη.

Έχοντας συνδέσει την επίτευξη του Στόχου αυτού, επί το πλείστον με δράσεις σε επίπεδο κυβερνήσεων, διεθνών οργανισμών και παγκόσμιων ηγετών, αναγνωρίσαμε την δύναμη αναμόρφωσης που έχουν οι παρεμβάσεις σε ατομικό επίπεδο. Με κλειδί την συνεχή ενημέρωση και την συμμετοχική δράση οι πολίτες μπορούν αναμορφώνοντας τον εαυτό τους να απαιτήσουν την στροφή των εκάστοτε πολιτικών αποφάσεων προς τη βελτίωση των συνθηκών διακυβέρνησης, ειρήνης και δικαιοσύνης.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Aiken, Jane H. and Wizner, Stephen, "Measuring Justice" (2013),*Georgetown Law Faculty Publications and Other Works*,
<https://scholarship.law.georgetown.edu/facpub/1641>
- Amartya Sen. Development as Freedom (1999), Oxford University Press, Oxford, New York
- Commision, E. (2020). *Draft General Budget of the*. <https://doi.org/10.2761/376636>
- Commission, E. (n.d.). THE 2021 EU JUSTICE SCOREBOARD,
<https://doi.org/10.2838/916198>
- ΕΣΠΑ 2014-2020, Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ανακτήθηκε στις 4/12/2021 από <https://www.espa.gr/el/Pages/staticRegionalOP.aspx>
- Hope, K. R. (2020). Peace, justice and inclusive institutions: overcoming challenges to the implementation of Sustainable Development Goal 16. *Global Change, Peace and Security*, 32(1), 57–77. <https://doi.org/10.1080/14781158.2019.1667320>
- Institute of Economics & Peace, (2021) GLOBAL PEACE INDEX 2020: Measuring peace in a complex world. *Institute for Economics & Peace*, 1–99. Retrieved from <http://visionofhumanity.org/reports%0Ahttp://visionofhumanity.org/reports%0Ahttp://static.visionofhumanity.org/sites/default/files/GPI%202016%20Report.pdf>
- Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, *OJ L 347, 20.12.2013, p. 320–469*
- Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος, *Σήμα Αριστείας στην καλή διακυβέρνηση, ανακτήθηκε στις 4/12/2021 από <https://kede.gr/teleti-aponomis-sima-aristeias-stin-kali->*

[diakyvernisi-eloge-se-25-dimous-tis-elladas-apo-tin-kentriki-enosi-dimon-elladas-kai-to-institouto-topikis-aftodioikisis/](#)

- Pomeroy, C., Dasandi, N., & Mikhaylov, S. J. (2019). Multiplex communities and the emergence of international conflict. *PLoS ONE*, 14(10). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0223040>
- *Quantifying Peace and its Benefits Section 2: Positive Peace, Ethical Investment and Resilience 43.* (n.d.). Retrieved from www.economicsandpeace.org
- United Nations (2019), “*The Sustainable Development Goals Report 2019*”, United Nations Publications, New York, ISBN: 978-92-1-101403-7
- United Nations (2021), “*The Sustainable Development Goals Report 2021*”, United Nations Publications New York, ISBN: 978-92-1-101439-6
- World Justice Project. (2019). *Measuring the Justice Gap*, 1–64. Retrieved from <https://worldjusticeproject.org/news/global-insights-access-justice>